

УДК 346:347.736.54

Владислав Резніков,

аспірант

Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
імені академіка Ф.Г. Бурчака
Національної академії правових наук України

ПРО КОНСОЛІДАЦІЮ МАЙНА БОРЖНИКА В КОНКУРСНОМУ ПРОЦЕСІ

У статті досліджено теоретичні питання консолідації майна боржника в конкурсному процесі, розглянуто підстави формування та призначення конкурсної маси, проаналізовано обов'язки арбітражного керуючого, що пов'язані з формуванням конкурсної маси, сформульовано поняття консолідації майна боржника в конкурсному процесі.

Ключові слова: консолідація конкурсної маси, конкурсна маса, конкурсний процес.

Постановка проблеми. Основною метою запровадження процедури банкрутства до неплатоспроможного боржника є задоволення вимог кредиторів і, як наслідок, урегулювання конфлікту інтересів, у ній задіяні зустрічні, а іноді взаємовиключні інтереси певних суб'єктів (боржника, кредиторів, інших осіб) [1]. Зазвичай урегулювання вищезначених процесів відбувається на стадії ліквідаційної процедури за рахунок розподілення майна боржника, що сформоване в ліквідаційну масу в процедурі банкрутства.

Варто зазначити, що доктрина права про банкрутство, сформована ще Г.Ф. Шершеневичем [2], для позначення таких категорій, як «процедура банкрутства» та «ліквідаційна маса», застосовує більш доречні терміни – «конкурсний процес» і «конкурсна маса». На думку В.В. Джуни, визначальним під час застосування вказаних термінів є те, що процесуальний механізм банкрутств ґрунтується на основі принципу конкурсу кредиторів, ідея якого є ключовою для розуміння природи вказаного нормативного масиву, оскільки його необхідною передумовою є фундаментальність постаті неплатоспроможного боржника та збіг (двох і більше) кредиторів, що об'єктивно породжує елемент конкуренції (змагальності) між ними. Саме тому для запобігання виникненню випадкових переваг у задоволенні вимог окремих кредиторів доктрина права й судова практика випрацювали конкурсний процес. Конкурсна організація властива всім стадіям та етапам провадження у справах про банкрутство й поширюється на всі його процедури [3, с. 16]. Щодо адекватності застосування терміна «конкурсна маса», яка є матеріальною основою для задоволення вимог кредиторів неплатоспроможного боржника, В.В. Джуна правильно зазначає, що це пояснюється єдиними завданнями конкурсного процесу, які поширюються на всі категорії його процедур, тоді як термін «ліквідаційна маса» стосується виключно ліквідаційної процедури [3, с. 18].

Ураховуючи те, що майно неплатоспроможного боржника становить його конкурсну масу, є підстави розглядати ці категорії як рівнопо-

рядкові. Застосування вищенаведеної термінології, на нашу думку, дасть змогу впорядкувати основні наукові та практичні підходи до всебічного розуміння сутності консолідації майна (конкурсної маси) неплатоспроможного боржника й визначитися з її сутністю.

Теоретичну основу статті становлять праці О.А. Беляневич, А.А. Бутирського, Л.І. Грабован, В.В. Джуни, К.Н. Матвеевої, С.В. Мінковського, Б.М. Полякова, В.В. Радзивілюк, М.В. Телюкіної, Г.Ф. Шершеневича й інших. Разом із тим роботи зазначених науковців не були спеціально присвячені питанням консолідації конкурсної маси боржника в конкурсному процесі. Теоретико-практична необхідність формування цілісної наукової концепції щодо підстав формування, призначення, сутності консолідації майна боржника в конкурсному процесі та визначення поняття такої категорії зумовили актуальність досліджуваної проблематики.

Мета статті – дослідити підстави формування і призначення конкурсної маси в конкурсному процесі; проаналізувати права й обов'язки арбітражного керуючого, що пов'язані з формуванням конкурсної маси; сформулювати визначення консолідації майна боржника в конкурсному процесі.

Виклад основного матеріалу. Розкриття підстав формування і призначення конкурсної маси в конкурсному процесі вбачається доцільним через з'ясування її змісту.

Саме тому доречно звернутися до дослідження науковців, які присвячували свої роботи вивченню такої категорії. На думку М.В. Телюкіної, формування конкурсної маси та реалізація майна боржника є основним етапом усього конкурсного процесу [4]. К.М. Матвеева, у свою чергу, наголошує, що конкурсна маса – це така сукупність цінностей, заради максимального повного формування та справедливого розподілення якої конкурсний процес і є необхідним [5, с. 9].

Наведене дає підстави погодитися з позицією В.В. Джуни, згідно з якою законодавство про

банкрутство (конкурсний процес) надає необхідний інструментарій для стабільного функціонування економічної системи. Унаслідок його застосування не лише досягається врегулювання конфлікту інтересів між неплатоспроможним боржником і його кредиторами, а й відбуваються прогресивні соціально-економічні зміни, які звільнюють простір для ефективного використання наявних в економіці обмежених ресурсів, виробництва потрібних йому товарів, робіт і послуг для їх безперешкодного обороту [6, с. 7].

Ураховуючи викладене, можна констатувати, що інститут банкрутства (неплатоспроможності) є потужним стимулом для ефективної роботи суб'єктів господарювання, який є гарантом водночас як інтересів кредиторів, так і держави загалом [7].

Визначальну роль у вказаних процесах відіграють процедури формування майна боржника, що становить його конкурсну масу, як гарантії забезпечення вимог кредиторів у конкурсному процесі.

Проблема визначення конкурсної маси боржника в конкурсному процесі та його формування, відповідно до законодавства, виникає зазвичай на етапі відкриття і проведення ліквідаційної процедури, тобто на момент, коли вичерпані всі можливі варіанти і способи відновлення його платоспроможності за допомогою інших конкурсних процедур.

Доктрина господарського права визначає ліквідаційну процедуру як судову процедуру, основним призначенням якої є ліквідація визнаної судом заборгованості банкрута шляхом продажу майна банкрута і проведення розрахунків по його боргах [8, с. 93].

Беручи за основу наведене визначення, варто вказати, що аналіз чинного законодавства України та спеціальної наукової літератури з проблематики дослідження [1; 6; 4; 5] дає нам підстави стверджувати, що *ліквідаційна процедура* – це система спеціальних заходів, що здійснюються під час провадження в конкурсному процесі після прийняття господарським судом постанови про визнання боржника банкрутом, з метою задоволення (в повному обсязі або частково) вимог кредиторів шляхом реалізації майна банкрута, сформованого в конкурсну масу.

Стає зрозумілим, що основними завданнями, що підлягають вирішенню в ході конкурсного процесу (передусім під час здійснення ліквідаційної процедури), є виявлення та формування конкурсної маси, її реалізація й задоволення в установленій Законом черговості вимог кредиторів [9].

Чинне законодавство України у двох нормативно-правових актах вищої юридичної сили містить тлумачення категорії «ліквідаційна маса»¹. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (далі – Закон) [10] установлює, що всі види майнових активів (майно та майнові

права) банкрута, які належать йому на праві власності або господарського відання на дату відкриття ліквідаційної процедури та виявлені в ході ліквідаційної процедури, включаються до складу ліквідаційної маси (ст. 42). При цьому Закон визначає види майна, які включаються до ліквідаційної маси: майно, визначене родовими ознаками, що належить банкруту на праві володіння або користування; індивідуально визначене майно, що належить банкруту на підставі права власності й господарського відання; частка, яка належить банкруту в спільному майні; державне майно, яке ввійшло до статутного капіталу господарського товариства в процесі приватизації (корпоратизації) та перебуває на балансі банкрута; зерно, що зберігається на зерновому складі (після повного повернення зерна покладаювачем за всіма складськими документами на зерно, виданими таким суб'єктом господарювання).

У свою чергу, Закон України «Про банки і банківську діяльність» [11] як спеціальний нормативно-правовий акт для цілей зазначеного Закону визначає ліквідаційну масу як усі види майнових активів (майно та майнові права) банку, які належать йому на праві власності на день відкриття ліквідаційної процедури й виявлені в ході ліквідації.

Отже, законодавець під *ліквідаційною масою* в загальному значенні розуміє певну сукупність майна та майнових прав боржника, які закріплені за ним на визначеному законодавством правовому титулі, наявні в нього на дату відкриття ліквідаційної процедури й виявлені в ході безпосереднього проведення такої процедури.

З урахуванням того факту, що майно боржника як юридичної особи/фізичної особи-підприємця становить матеріальну основу його діяльності, є фактором належного функціонування такого суб'єкта в певній економічній системі (економіка країни; конкретні ринки товарів, робіт послуг; окремі господарські зв'язки, що виникають на підставі господарських договорів; внутрішньогосподарські відносини тощо), його достатності, для максимального задоволення вимог кредиторів є визначальним чинником під час здійснення пошуку компромісу між приватними й публічними інтересами, що виникають (і, як наслідок, задовольняються або не задовольняються за рахунок конкурсної маси) у конкурсному процесі та впливають на ступінь правового господарського порядку в державі.

Звідси виникає необхідність визначитися із *сутністю* (призначенням) конкурсної маси в конкурсному процесі як тієї категорії, що є вагомим чинником, який безпосередньо впливає на процеси задоволення вимог кредиторів неплатоспроможного боржника.

Вітчизняна та зарубіжна юридична наука вже намагалася надати категорії конкурсної (ліквідаційної) маси загального розуміння. Так, Г.Ф. Шершеневич обґрунтовував конкурсну масу як сукупність речових, зобов'язальних і виключних прав [2, с. 353]. М.В. Телюкіна як основну мету формування конкурсної (ліквіда-

¹ Чинне законодавство України терміна й поняття «конкурсна маса» не містить.

ційної) маси вбачає відособлення майна з тим, щоб спростити його поділ між кредиторами [12, с. 38]. В.Ф. Попондопуло визначає, що конкурсна (ліквідаційна) маса – це не сукупність речей, а певний майново-правовий комплекс, який включає в себе не тільки речі та речові права боржника, а й інші майнові права боржника (зобов'язальні, творчі), а в певних випадках і обов'язки боржника (наприклад, під час продажу підприємства як єдиного майнового комплексу) [13, с. 215]. С.С. Попадюк наголошує, що з юридичного погляду конкурсна (ліквідаційна) маса є об'єктом задоволення вимог кредиторів боржника, визнаного банкрутом, однак не безпосередньо у вигляді майна (майнових прав), а шляхом задоволення цих вимог із вартості реалізованого майна (майнових прав), яке становить ліквідаційну масу, у черговості, передбаченій Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [14, с. 113–114].

Наведені визначення висвітлюють характерні елементи конкурсної маси, проте не визначають її призначення та ролі, яку вона відіграє в конкурсному процесі.

На нашу думку, *основне призначення* конкурсної маси в конкурсному процесі (насамперед на стадії здійснення ліквідаційної процедури) полягає в ефективному задоволенні вимог кредиторів неплатоспроможного боржника за рахунок реалізації його майна та майнових прав, що мають особливий правовий режим і є сукупністю всіх його активів.

Викладене дає змогу сформулювати поняття конкурсної маси. *Конкурсна маса* – сукупність майнових активів боржника, що мають особливий правовий режим і реалізуються відповідно до вимог чинного законодавства з метою ефективного задоволення вимог кредиторів неплатоспроможного боржника.

Нами вже зверталася увага, що важливим етапом процедури ліквідації боржника в конкурсному процесі є процедура формування конкурсної маси, яка покликана забезпечувати ефективність задоволення вимог кредиторів неплатоспроможного боржника. При цьому процес формування конкурсної маси є доволі складним етапом як ліквідаційної процедури, так і всього конкурсного процесу. Законодавство України встановлює певні вимоги до процесу формування конкурсної маси і правового статусу суб'єктів, які його забезпечують

Формування конкурсної маси здійснюється спеціальним суб'єктом – арбітражним керуючим. Згідно зі ст. 1 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», арбітражний керуючий – фізична особа, призначена господарським судом у встановленому порядку в справі про банкрутство як розпорядник майна, керуючий санацією або ліквідатор серед осіб, які отримали відповідне свідоцтво й унесені до Єдиного реєстру арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) України. До того ж арбітражний керуючий, відповідно до положень Закону України «Про відновлення платоспроможності боржни-

ка або визнання його банкрутом», є учасником у справі про банкрутство, організація діяльності якого чітко регламентована нормами чинного законодавства України.

Для формування конкурсної маси арбітражний керуючий наділений спеціальною правосуб'єктністю і спеціальними правовими засобами їх реалізації.

Варто відзначити, що свою діяльність щодо формування конкурсної маси арбітражний керуючий фактично провадить під контролем господарського суду, незважаючи на задекларовану ч. 1 ст. 99 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» незалежність такої особи під час здійснення своїх повноважень. Проте, на нашу думку, таку незалежність варто розуміти як певну варіативність дій арбітражного керуючого щодо консолідації конкурсної маси на всіх стадіях конкурсного процесу в межах, передбачених законодавством. Під варіативністю дій арбітражного керуючого ми розуміємо певну діяльність такої особи, яка прямо не унормована Законом, але без здійснення якої процес консолідації як наслідок задоволення вимог кредиторів неплатоспроможного боржника є не можливим (витребування, збирання, аналіз даних бухгалтерського обліку, господарських договорів банкрута, статутних документів, локальних актів тощо).

Указане підтверджується й нормами профільного Закону. Так, згідно з ч. 2 ст. 4 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», арбітражний керуючий (розпорядник майна, керуючий санацією, ліквідатор) із моменту винесення ухвали (постанови) про призначення його арбітражним керуючим (розпорядником майна, керуючим санацією, ліквідатором) до моменту припинення здійснення ним повноважень прирівнюється до службової особи підприємства-боржника. Частина 3 ст. 8 Закону визначає, що в касаційному порядку можуть бути оскаржені постанови апеляційного господарського суду, прийняті за результатами перегляду ухвали про звільнення (усунення, припинення повноважень) арбітражного керуючого.

Під час порушення провадження у справі про банкрутство на підставі абз. 1, 2 ч. 12 ст. 16 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», якщо в заяві боржника про порушення справи про банкрутство або відзиві боржника міститься інформація про провадження ним діяльності, пов'язаної з державною таємницею, суд виносить і надсилає сторонам і державному органу з питань банкрутства ухвалу про відкладення проведення підготовчого засідання суду на час, необхідний для оформлення допуску до державної таємниці арбітражному керуючому. Такий строк не може перевищувати тридцяти днів. У разі відмови в наданні допуску до державної таємниці зазначеному арбітражному керуючому господарський суд призначає нового арбітражного керуючого в порядку, встановленому цим Законом (абз. 6 ч. 8 ст. 26). Під час уведення процедури санації, згідно з ч. 7, 8

ст. 28 указанного Закону, затвердження звіту керуючого санацією або дострокове припинення процедури санації тягне за собою припинення повноважень арбітражного керуючого як керуючого санацією, про що зазначається у відповідній ухвалі суду, якщо інше не встановлено цим Законом.

Розділ 8 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» визначає основні засади правового становища арбітражного керуючого.

Аналіз чинного законодавства України про банкрутство та наукової літератури [10; 5] доводить можливість класифікації обов'язків арбітражного керуючого, що пов'язані з формуванням конкурсної маси, на:

– обов'язки щодо забезпечення збереження конкурсної маси (абз. 1 ч. 2 ст. 41, п. 2 ч. 2 ст. 98 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»);

– обов'язки щодо отримання інформації про конкурсну масу (п. 6 ч. 1 ст. 98 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»);

– обов'язки, спрямовані на поповнення конкурсної маси (ч. 5 ст. 41 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»);

– обов'язки з продажу конкурсної маси (абз. 14 ч. 2 ст. 41 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»).

Не можна оминати увагою дослідження К.М. Матвеевої, в якому вона класифікує обов'язки арбітражного керуючого за різними стадіями конкурсного процесу залежно від певних критеріїв:

1) обов'язки арбітражного керуючого, спрямовані на забезпечення схоронності конкурсної маси, а саме: приймати у відання майно боржника, проводити його інвентаризацію; здійснювати різні заходи щодо забезпечення збереження майна боржника; заявляти в установленому порядку заперечення щодо вимог кредиторів, висунутих до боржника;

2) інформаційні обов'язки: аналізувати фінансове становище боржника; аналізувати фінансову, господарську й інвестиційну діяльність боржника, його становище на товарних та інших ринках; залучати незалежного оцінювача для здійснення оцінки майна боржника, за винятком випадків, передбачених Законом про банкрутство;

3) обов'язки, спрямовані на поповнення конкурсної маси: висувати до третіх осіб, які мають заборгованість перед боржником, вимоги про їх стягнення; вживати заходів, спрямованих на пошук, виявлення та повернення майна боржника, що знаходиться в третіх осіб;

4) обов'язки з продажу конкурсної маси: розробити план продажу майна й запропонувати його на затвердження зборам кредиторів; подати оголошення про продаж майна; організувати й провести торги (найняти спеціалізовану організацію);

5) арбітражний керуючий наділений правами, пов'язаними з формуванням конкурсної

маси (правомочності, спрямовані на максимізацію (збільшення) конкурсної маси): розпоряджатися майном боржника в порядку та на умовах, які встановлені Законом; висувати позови про визнання недійсними угод боржника; висувати позови про витребування майна в третіх осіб; висувати позови про розірвання договору; здійснювати інші дії, передбачені нормативними правовими актами, спрямовані на повернення майна боржника; висувати вимоги до третіх осіб, які несуть субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями боржника у зв'язку з доведенням його до банкрутства; заявляти відмову від виконання договорів та інших угод боржника і здійснювати інші права, пов'язані з виконанням покладених обов'язків [5, с. 10–12].

Указане вище дає підставу стверджувати, що більшість обов'язків арбітражного керуючого спрямована саме на максимальне збільшення конкурсної маси, її формування, об'єднання, збільшення, тобто на її консолідацію.

Цінність наведених класифікацій полягає в тому, що вона дає можливість не лише сформулювати бачення конкурсної маси як категорії ліквідаційної процедури, а й окреслити її загальне розуміння та місце в структурі конкурсного процесу, виявити характерні ознаки й визначитися з поняттям такої категорії.

Варто зазначити, що чинне законодавство України та наукова література з проблематики дослідження не використовує сьогодні термін «консолідація» як спеціальну узагальнену категорію для визначення функцій арбітражного керуючого в конкурсному процесі.

Етимологія слова «консолідація» походить від латинського *con* – разом, *solido* – укріплюю. Тлумачний словник української мови визначає консолідацію як зміцнення, укріплення чогонебудь, об'єднання, згуртування когось/чогось [15].

Фактично наведене доводить, що термін «консолідація конкурсної маси» є ширшим порівняно з терміном «формування конкурсної маси», адже під функції арбітражного керуючого щодо консолідації конкурсної маси підпадають окремі дії (множинність дій, що формує діяльність арбітражного керуючого в указаному напрямі) такої особи, які реалізуються ним на будь-якій стадії конкурсного процесу, а не лише в процедурі ліквідації.

До функцій щодо консолідації конкурсної маси можна зарахувати такі: інвентаризація майна боржника; забезпечення збереження такого майна; пред'явлення заперечень вимог кредиторів; аналіз фінансового становища боржника; залучення незалежного оцінювача для оцінювання майна боржника; висування до третіх осіб, які мають заборгованість перед боржником, вимоги про її стягнення; вжиття заходів, спрямованих на пошук, виявлення та повернення майна боржника, що знаходиться в третіх осіб, тощо; витребування, збирання, аналіз даних бухгалтерського обліку, фінансової звітності, господарських договорів банкрута, статутних документів, локальних актів тощо.

Наведене вище доводить, що *основною метою* консолідації конкурсної маси боржника в

конкурсному процесі є її збільшення для ефективного (повного) задоволення вимог кредиторів неплатоспроможного боржника.

Варто погодитися з С.В. Мінковським [16, с. 75], який висловив думку, що в таких випадках доцільно вести мову про спосіб ефективного відновлення платоспроможності боржника шляхом повернення до його ліквідаційної маси активів різних категорій, з метою всебічного захисту інтересів кредиторів. Однак С.В. Мінковський під час аналізу вказаного питання термін «консолідація» не застосовує, а зосереджує свою увагу на категорії ліквідаційної маси, фактично досліджуючи зазначений спосіб виключно в рамках ліквідаційної процедури.

З огляду на викладене, на нашу думку, *консолідація майна боржника в конкурсному процесі* – сукупність правових засобів, що спрямовані на формування конкурсної маси боржника шляхом його виявлення, винайдення, об'єднання, повернення, збільшення з наступною його реалізацією, з метою ефективного (повного) задоволення вимог кредиторів, які забезпечуються арбітражним керуючим як особою зі спеціальним правовим статусом, що здійснює свою діяльність під контролем суду.

Проведений аналіз дає змогу стверджувати, що основними шляхами консолідації конкурсної маси боржника є аналіз документів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які можна використувувати й для підтвердження права власності на відповідне майно, і для визнання недійсними правочинів (договорів), і для спростування майнових дій боржника, і для реалізації інших механізмів збільшення конкурсної маси; аналіз звітів попередніх процедур банкрутства; вивчення результатів фінансового аналізу, здійсненого на попередніх процедурах; аналіз висновків про наявність (відсутність) ознак фіктивного чи навмисного банкрутства, зроблених на попередніх процедурах; бухгалтерська звітність боржника за попередні роки; документи, на підставі яких здійснюється бухгалтерський облік активів; документи, складені за результатами попередніх інвентаризацій; договори, на підставі яких проводилося відчуження або набуття активів, тощо. Проте це питання потребує окремого дослідження з урахуванням того, що вказані дії безпосередньо впливають на процес консолідації конкурсної маси боржника.

Висновки

Викладене вище дає змогу констатувати, що консолідація конкурсної маси боржника в процедурі банкрутства спрямована на ефективне задоволення вимог кредиторів за рахунок реалізації майна та майнових прав неплатоспроможного боржника і здійснюється арбітражним керуючим шляхом виявлення, винайдення, об'єднання, повернення, інвентаризації й оцінювання майна боржника з наступним його продажем у порядку та спосіб, визначених Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

В українському правознавстві залишаються невирішеними питання, що впливають на про-

цес консолідації конкурсної маси, а саме: призначення й етапи формування конкурсної маси, співвідношення понять «конкурсна маса», «майно», «активи», правовий режим конкурсної маси, структура інтересів щодо конкурсної маси, зміст конкурсної маси, вилучення з конкурсної маси, доповнення конкурсної маси та її динаміка. Указані питання в контексті досліджуваної проблематики потребують подальших наукових розвідок з метою всебічного вивчення категорії конкурсної маси.

Список використаних джерел:

1. Денисов С.А. Реабилитационные процедуры в деле о банкротстве: Постатейный комментарий к главам V, VI, VII Федерального закона «О несостоятельности (банкротстве)» / С.А. Денисов, А.В. Егоров, С.В. Сарбаш. – М.: Статут. 2003. – 380 с. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.books.ru/books/reabilitatsionnye-protsedury-v-dele-o-bankrotstve-postateinyi-kommentarii-k-glavam-v-vi-viii-federalnogo-zakona-o-nesostoyatelnosti-bankrotstve-143457/>.
2. Шершеневич Г.Ф. Конкурсный процесс / Г.Ф. Шершеневич. – М.: Статут, 2000. – 477 с.
3. Джуль В.В. Теоретико-прикладні проблеми реформування законодавства України про банкрутство : автореф. дис. ... докт. юрид. наук / В.В. Джуль ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2009. – 22 с.
4. Телюкіна М.В. Конкурсная масса несостоятельного должника / М.В. Телюкіна, В.Н. Ткачев // Адвокат. – М.: Законодательство и экономика, 2003. – № 8. – С. 21–27. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://lawlibrary.ru/article1157380.html>.
5. Матвеева Е.Н. Проблемы формирования конкурсной массы в процессе банкротства организаций : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / Е.Н. Матвеева ; ГОУ ВПО «Государственный университет – Высшая школа экономики». – М., 2006. – 222 с.
6. Джуль В.В. Теоретико-прикладні проблеми реформування законодавства України про банкрутство : дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.04 / В.В. Джуль. – К., 2009. – 499 с.
7. Заець В.А. Ліквідація боржника у справах про банкрутство / В.А. Заець [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://3222.ua/article/lkvdatysya_borjnika_u_spravah_pro_bankrutstvo.htm.
8. Вінник О.М. Господарське право : [курс лекцій (загальна частина)] / О.М. Вінник. – К.: Ліра-К, 2017. – 240 с.
9. Дудник Л.М. Українське господарське право та господарське процесуальне право : [навчальний посібник] / Л.М. Дудник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/83890/pravo/likvidatsiyuna_protседura_poryadok_zadovolennya_vimog_kreditoriv.
10. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 14 травня 1992 року № 2343-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 31. – Ст. 440.
11. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5. – Ст. 30.

12. Телюкіна М.В. Очередность удовлетворения требований кредиторов несостоятельного должника / М.В. Телюкіна // Дело и право. – 1996. – № 7. – С. 38–45.
13. Попондопуло В.Ф. Конкурсное право. Правовое регулирование несостоятельности (банкротства) : [учебное пособие] / В.Ф. Попондопуло. – М. : Юристъ, 2001. – 331 с.
14. Попадюк С.С. Склад майна юридичної особи, визнаної банкрутом / С.С. Попадюк // Науковий вісник Львівської комерційної академії. Серія «Юридична». – 2015. – Вип. 1. – С. 111–120.
15. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. на CD) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. : Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lingvo.ua/ru/Interpret/uk>.
16. Мінковський С.В. Визнання недійсними правочинів (договорів) і спростування майнових дій боржника у процедурі розпорядження його майном / С.В. Мінковський // Економіка та право. – 2013. – № 3. – С. 73–83.

В статті досліджені теоретичні питання консолідації имуществу должника в конкурсному процесі, розглянуті основи формування і призначення конкурсної маси, проаналізовані обов'язки арбітражного управляючого, пов'язані з формуванням конкурсної маси, сформульовано поняття консолідації имуществу должників в конкурсному процесі.

Ключевые слова: консолідація конкурсної маси, конкурсна маса, конкурсний процес.

The article examines the theoretical problems of consolidation of the debtor's property in the procedure for declaring bankrupt, the grounds for the formation and appointment of the bankruptcy assets, analyzes the responsibilities of the insolvency receiver, connected with the formation of the bankruptcy assets, defines the consolidation of the debtor's property in the procedure for declaring bankrupt.

Key words: consolidation of bankruptcy assets, bankruptcy assets, procedure for declaring bankruptcy.

